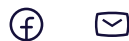

Hoe verloopt euthanasie bij psychisch lijden? "Op een bepaald moment heb je elke behandeling geprobeerd"

"We moeten elke bestaande mogelijkheid aanbieden, maar op een bepaald moment heb je alles geprobeerd." Dat zegt professor palliatieve geneeskunde Wim Distelmans (VUB) over de euthanasieprocedure na het overlijden gisteren van acteur Aron Wade. Wade leed aan ondraaglijk psychisch lijden en koos voor euthanasie. "Zelfs wanneer mensen in zo'n traject stappen, zullen we het lijntje met het leven niet loslaten", zegt psychologe Sofie Verdegem. Wat zijn de voorwaarden van zo'n procedure en hoe gaat het in haar werk?

Giel Bosmans, Stef Van Chaze

di 24 sep ☹ 08:06

"Kiezen voor euthanasie, doe je uiteraard niet zomaar", zegt Sofie Verdegem. Zij is klinisch psychologe bij Reakiro, een inloophuis voor mensen met een euthanasievraag of aanhoudende doodswens. "Wij zien mensen die al sinds hun kindertijd ontzettend hard lijden en een doodswens hebben. Zij nemen die beslissing dus zeker niet overhaast en moeten eerst een hele procedure doorlopen."

Om euthanasie te kunnen krijgen, moet aan een aantal voorwaarden worden voldaan. In de eerste plaats moet de patiënt wilsbekwaam zijn, zowel op het moment van de vraag als bij de uitvoering van de euthanasie. De patiënt moet dus zelfstandig beslissingen kunnen nemen. Hij of zij moet ook zelf schriftelijk vragen naar euthanasie

Nog een voorwaarde is dat hij of zij ondraaglijk, fysiek of psychisch, lijdt. Dat ondraaglijk lijden moet het gevolg zijn van een ongeneeslijke aandoening. De patiënt moet dus in een 'medisch uitzichtloze toestand' verkeren.

Wanneer je terminaal ziek bent, mag euthanasie pas uitgevoerd worden na de raadpleging van een 2de arts. Bij een ongeneeslijke psychiatrische aandoening ligt dat anders. Dan zijn er 2 andere artsen nodig die een advies moeten geven. 1 van die 2 andere artsen moet een psychiater zijn.

Wanneer het gaat om een psychiatrische aandoening, moet er bovendien minstens 1 maand wachttijd tussen het verzoek en de uitvoering van de euthanasie zitten.

Alle mogelijkheden uitproberen

Bestaan er dan geen andere opties voor mensen met psychisch lijden? "We moeten voorzichtig zijn en elke bestaande mogelijkheid aanbieden. Dat kan via psychotherapie, medicatie, elektroshocktherapie, enzovoort", zegt professor palliatieve geneeskunde aan de VUB, Wim Distelmans.

"Maar op een bepaald moment heb je alles geprobeerd en blijft de patiënt zeggen dat die elke dag ondraaglijk psychisch lijdt", gaat hij verder. "Moet die patiënt dan nog 20 jaar in leven blijven? Nee. Dan moet je samen tot een vergelijk komen en eventueel afspreken om op vraag van die persoon het leven te beëindigen."

Bekijk: Professor Wim Distelmans over euthanasie bij ondraaglijk psychisch lijden in Terzake

"Wanneer mensen in zo'n traject stappen, wordt er altijd uitgegaan van wat wij een tweesporenbeleid noemen", zegt Verdegem. "Enerzijds gaan we op zoek naar de oorsprong en betekenis van die doodswens en anderzijds wordt er altijd gekeken naar de kansen en mogelijkheden die het leven nog biedt."

"We zullen het lijntje met het leven dus niet loslaten", verduidelijkt ze. "Zo krijgen mensen soms nieuwe mogelijkheden waarmee ze weer kunnen aanhaken aan het leven."

Professor Distelmans stipt nog aan dat sommige mensen net kracht kunnen putten wanneer hun euthanasie wordt goedgekeurd. "Een aantal mensen wil verdergaan met hun leven, net omdat ze groen licht krijgen. Het gegeven dat ze altijd aan de noodrem kunnen trekken, geeft hen voldoende kracht om door te gaan."

Moeilijk te aanvaarden

Euthanasie voor psychisch lijden komt in ons land niet zo veel voor. "Van de ruim 3.400 mensen die vorig jaar euthanasie hebben aangevraagd en gekregen, leden ongeveer 48 patiënten aan ondraaglijk psychisch lijden", aldus professor Distelmans.

Maar net omdat het zelden voorkomt, is euthanasie voor psychisch lijden vaak moeilijk te begrijpen voor de buitenwereld. "Het is heel moeilijk om te aanvaarden, omdat je aan die patiënten weinig of niets ziet. Dat is helemaal anders dan bij terminale kanker bijvoorbeeld."

"Maar als je psychisch lijdt, heeft dat ook een fysieke component", zegt Verdegem. "Als je je heel somber voelt, dan voel je die zwaarte in je lichaam. Als je traumatische dingen hebt meegemaakt, dan voel je pijn."

Het aantal mensen dat worstelt met psychisch lijden is onvoorstelbaar groot volgens professor Distelmans. "Er is een tweedelijnsconsultatie voor mensen met complexe euthanasiedossiers en het merendeel van de mensen dat daar een beroep op doet, kampt met een psychiatrische problematiek", zegt hij. "In veel gevallen is dat een gevolg van seksueel misbruik op jonge leeftijd."

Hoe ga je er als omstaander mee om?

"We weten dat mensen die een doodswens hebben, vaak de connectie kwijt zijn: de connectie met anderen, met zichzelf, met de wereld en met het leven op zich", zegt Verdegem. "Tegelijkertijd heeft onderzoek uitgewezen dat deze mensen net proberen om die connectie opnieuw te vinden."

Daarom benadrukt ze dat het belangrijk is om te durven luisteren als je voelt dat iemand met een doodswens zit. "Dat vraagt ook wel wat moed. We merken dat hulpverleners en naasten daar vaak bang voor zijn, waardoor ze dat wat willen omzeilen."

"Maar als die mensen over hun doodswens kunnen spreken, merken we net dat dit weer connectie kan teweegbrengen", besluit ze. "Dat merken wij ook in onze lotgenotengroepen, waar mensen vaak voor het eerst het gevoel hebben dat ze niet alleen met zulke moeilijke levensvragen rondlopen. Praat er dus over, dat is heel belangrijk."

Nood aan een gesprek? Dan kan je 24/7 terecht bij **Tele-Onthaal** op het nummer 106. Je kan ook chatten via www.tele-onthaal.be.

Jongeren kunnen terecht bij **Awel** op telefoonnummer 102, of via chat op awel.be.

Zit je met donkere gedachten? Neem dan contact op met de **Zelfmoordlijn**, op het gratis nummer 1813, of op zelfmoordlijn1813.be.